

פרוטוקול מס' 224
מישיבת ועדת הכספים
שהתקיימה ביום רביעי, כ"ט בכסלו התשמ"ו - 11.12.85

נכחו:

חברי הוועדה:

י' כהן - מ"מ יו"ר
י' ז' אמיר
י' ארידור
ג' גדות
ד' דנינו
י' מצא
י' צבן
ח' רמון
ג' שפט

מוזמנים:

ח' שטסל) חברי הוועדה לבדיקת תעריפי הביטוח לפי חוק פיצויים
ב' גרוס) לנפגעי תאונות דרכים
י' דרורי - המפקח על הביטוח
מ' כהנא)
י' צוולטר) משרד האוצר
ר' רוקח)
א' גולץ) התאחדות חברות הביטוח
ר' טייבר)
ע' אבל - מנכ"ל "אבנר"

א' קרשנר - מזכיר הוועדה
א' דמביץ - היועץ המשפטי לוועדה
ס' אלחנני - יועצת כלכלית

רשמה:

א' ברק

סדר היום: תקנות עידוד החסכון (תכניות חסכון "דולר-מדד") (תיקון)
צו הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (שיעורי דמי ביטוח) (הוראת שעה)
קביעת אזורים לענין התוספת לחוק לעידוד השקעות הון

(17.12.85 ביום)

היו"ר י' כהן:

אני מתכבד לפתוח את הישיבה.

תקנות עידוד החסכון (תכניות חסכון "דולר-מדד") (תיקון)

היו"ר י' כהן:

תחילה לפנינו בקשה לתיקון תכניות חסכון דולריות. בבקשה, מר דרורי.

י' דרורי:

יש לנו תכניות חסכון דולריות מכמה סוגים שמפורטים בפניה. התכניות הללו הופעלו ב-1981. בכל תכנית חסכון יש אפשרות ליציאה מוקדמת בקנס שבירה. כאשר אושרו התכניות הללו, האינפלציה והריבית היו גבוהות ולכן קבענו שקנס השבירה לשלושת החודשים הראשונים מבוסס על ריבית שנתית של 30%, שזה 2.25% לחודש. באותה תקופה זה היה קנס מזערי. היום 2.25% לחודש זה פחות או יותר מחיר הכסף במק"ם ובתפ"ט, ויכול להיות שמחיר הכסף יירד עוד יותר. יוצא שתכנית שבנינו לארבע שנים עלולה להפוך לתכנית ל-60 יום. לכן אנחנו מציעים לתקן את קנס השבירה בשיעור של 50% מהפיחות, ואז אדם יפסיד תמיד את מחצית הפיחות.

היו"ר י' כהן:

זאת אומרת אתם רוצים למנוע שבירת תכניות?

י' דרורי:

יכול להיות שאדם ייכנס היום בכוונה לתכנית. הוא יעשה זאת כיוון שמצד אחד הוא יהיה מוגן אם יש פיחות ומצד שני הוא יקבל תשואה גבוהה ללא סיכון.

היו"ר י' כהן:

אני מבין שאין התנגדות לאישור.

ה צ ב ע ה

הוחלט: לאשר את התיקון המבוקש בתכניות צמוד-דולר; דולר-מדד; דולרי להכנסה חודשית וחודשי-צמוד לדולר.

צו הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (שיעורי דמי ביטוח) (הוראת שעה)

היו"ר י' כהן:

הנושא הבא על סדר היום הוא בקשה לקביעת דמי ביטוח-חובה לרכב.

י' דרורי:

בחודשים האחרונים היינו פעמיים לפני הוועדה הזאת בנושא של ביטוח רחב חובה.

אני רוצה לשחזר את הטיפול שנעשה בנושא. בחודש יולי, בעקבות הגשת דו"ח ועדת שטסל - ששניים מחבריה, מר שטסל ומר גרוס נמצאים פה - העברנו את הדו"ח לוועדת הכספים, כולל הנספח שהכין פרופ' כהנא שהיה היועץ האקטוארי של הוועדה, והוועדה קיימה דיון בדו"ח.

ההחלטות המעשיות שנתקבלו היו: א. לאשר המשך הצמדת התעריף בעוד שלושה חודשים, מיולי עד אוקטובר; ב. ליישם מסקנה אחת בדו"ח ועדת שטסל - להקטין את התעריף ב-5%, על ידי כך שאותו אלמנט בתעריף שמתייחס לכיסוי הפסדי עבר של "אבנר" ולא של החברות, לפרוס אותו לתקופה יותר ארוכה. כלומר, ביולי הוחלט על המשך ההצמדה הרגילה עד אוקטובר והורדת התעריף ב-5% בגלל ההפסד של "אבנר", ופריסה לארבע שנים במקום שנתיים, דבר שאפשר הורדת התעריף.

בחודש אוקטובר פנינו שוב לוועדה, ודובר על עדכון התעריף בהתאם למדד, תוך פיגור של שלושה חודשים.

י' צבן:

בחישוב חודשי או תל-חודשי?

י' דרורי:

זה חודש מול חודש, בפיגור של שלושה חודשים.

היו"ר י' כהן:

ההתאמה למדד היא בפיגור של שלושה חודשים, אבל העדכון כל חודש.

י' דרורי:

משמעות הפער הזה היא שבתקופות שיש שינויים חדים בקצבי האינפלציה - אם שיעור האינפלציה עולה באופן פרוץ, התעריף נשחק, ואם האינפלציה יורדת באופן חד, התעריף עולה. לא רצינו שיהיה תעריף מוגזם, ולכן באוקטובר עיקרנו 20% מחישובי ההצמדה, וזה עיקור קבוע ולא חד פעמי. ההצמדה היא 100% אבל עיקרנו 20%.

י' צבן:

למה הפיגור של שלושה חודשים?

י' דרורי:

בגלל סיבות טכניות שצריך להכין את הפוליסות, כמו-כן יש פיגור בעצם פרסום המדד.

ועדת שטסל הציעה לשנות את קביעת התעריף - לעבור מבסיס חשבונאי לבסיס אקטוארי, והציעה שיטה אקטוארית מפורטת איך לעשות זאת. אנחנו אמרנו שעל מנת לעבור משיטה לשיטה אנחנו צריכים זמן מסוים להכין את זה. כיום אנחנו מביאים לאיור ועדת הכספים למעשה את הישום המלא של שיטת התעריף החדשה, שהמשמעות שלה היא למעשה שני דברים:

א. המשך הצמדה שוטפת על בסיס השיטה הקיימת. ועדת שטסל הציעה לעושת הצמדה לערך קבוע כאשר נתנה העדפה מסוימת לדולר על פני המדד. לאחר שבדקנו החלטנו להשאיר את ההצמדה למדד מכמה סיבות: א. הסיבה העיקרית, הטבלה צמודה למדד; ב. התברר ששער החליפין נתון יותר לתנודות של מדיניות ממשלתית בשעה שהמדד הולך באופן רציף. כלומר אנחנו מבקשים לאשר המשך הצמדה לפי השיטה הקיימת של הצמדה למדד. אם תהיה אינפלציה קבועה, התעריף ישמור על ערך ריאלי, כמובן, עם סטיות קטנות.

התברר מהבדיקה שאפשר להוריד את התעריף הורדה ריאלית. לפי חישובינו מגיע שיעור ההורדה ל-5.6%. לכן אנחנו מציעים להוריד את התעריף ב-5.6% נוסף על ה-5%, במונחים ריאליים, ולהמשיך בהצמדה שוטפת למדד. זה עיקר הפניה שלנו. כמובן, הפניה שלנו היא להצמדה שוטפת בעיקור אותם 20% שעיקרנו באוקטובר.

היו"ר י' כהן:

כלומר, אתה אומר - הצמדה שוטפת למדד, הורדה של 5.6% ועיקור קבוע של 20% שכבר בוצע?

י' דרורי:

כן.

יש עוד כמה פרטים שהם משניים אבל מפורטים בפניה: א. שינוי שיטה לחישוב דמי הביטוח לתקופות קצרות משנה. השיטה החדשה קובעת דמי ביטוח אחידים לכל יום ביטוח פרט לשבוע הראשון, ומוזילה את דמי הביטוח בשיעור הנע בין 0 ל-18%, בהתאם לאורך תקופת הביטוח. בשיטה הקיימת יש פרמיה או קנס לביטוחים קצרים, ופה הופכים את זה לביטוח פרו-ראטה.

היו"ר י' כהן:

הענין איננו ברור לי.

מ' כהנא:

השיטה הקודמת היתה מבוססת על כך שדמי הביטוח שולמו בשני תשלומים - 50% בתחילת הביטוח ועבור 4 חודשים השאר. עכשיו כל הנושא של שני התשלומים הפך להיסטוריה ואין שום סיבה לקבוע בדרך כזאת ברציפות. התעריף שמוגש כאן אומר שלכל היותר לוקחים 0.3% מהחישוב השנתי.

י' צבן:

כמה זה בחישוב שנתי?

מ' כהנא:

בחישוב שנתי אתה גומר את הפרמיה ב-310 יום. מי ששובר לגמרי בסוף, כבר לא מקבל חזרה. השיטה הזו הרבה יותר נכונה ומתאמת למצב הנוכחי.

היו"ר י' כהן:

זאת אומרת שמי שישלם מראש, יחסוך את ה-20.3%.

מ' כהנא:

זה חישוב גם לענין החזרה. אבל אם אתה יודע מראש שתמכור בעוד שלושה חודשים, עושים לך חישוב ליום, בעוד שקודם היית צריך לגמור 50% תוך ארבעה חודשים.

י' צבן:

על אלו הערכות של אינפלציה בנוי ה-20.3%?

י' דרורי:

זה תעריף ריאלי. אין הערכות.

מ' כהנא:

זו פונקציה ריאלית של הזמן. הכול בערכים ריאליים. זו אחת המסקנות של הדו"ח.

סעיף ב' בשינויים מדבר על שינוי השיטה לקביעת מחירה של תעודה זמנית, מתעריף המשתנה על פי קצב האינפלציה לתעריף אחיד בשיעור של 6% מדמי הביטוח השנתיים. כאשר אדם קונה תעודה זמנית הוא מקבל אשראי של חודש על הפרמיה, כי משלם את הפרמיה השנתית באיחור של חודש. לכן היתה השאלה מה מחיר הכסף. בעבר, כיוון שהיו תנודות גבוהות באינפלציה, ניסינו להצמיד את מחיר הכסף לשיעור האינפלציה שהיה לפני שלושה חודשים. הדבר הזה גרם לתנודות עצומות במחיר תעודה זמנית. אנחנו מציעים לקבוע שיעור קבוע של 6% מדמי הביטוח השנתיים. השיעור הזה הוא קצת גבוה בהשוואה למחיר הכסף, אבל בכוונה הוא גבוה, כי יש מקרים שאנשים מוציאים בכוונה תעודה זמנית במקום תעודה קבועה. לכן אנחנו רוצים לגרום לכך שרק מי שאין לו ברירה יקנה תעודה זמנית, וזה התחשיב הנכון.

סעיף ג' בשינויים מדבר על הוספת הוראה לגבי שיטת העמדת דמי ביטוח המוחזרים למבוטח בעת ביטול הפוליסה. כלומר, מה קורה כאשר אדם מבטל פוליסה באמצע השנה. עד כה היו עושים לו חישוב פרו-ראטה או לא פרו-ראטה, אבל אם היה מבוטח חצי שנה, היו מחזירים לו 50% מהכסף ששילם אז וברור שצריכים להחזיר לו מהערך הריאלי.

ר' רוקח:

הערך הריאלי של ההחזר נקבע לפי הפרשי הצמדה שמחושבים שלושה חודשים אחורנית כמו שמחושב הצו עצמו. זאת אומרת, זו לא הצמדה ממועד התשלום עד מועד הקבלה, אלא מהמועד שפורסם. זה מקביל לשיטת הצמדה של הפרמיה.

י' צבן:

מבחינת התקופה אין כרסום?

ר' רוקח:

אין כרסום. המדדים יילכו שלושה חודשים אחורנית.

י' צבן:

איך תשלום הנזיקין?

מ' כהנא:

צמוד.

י' דרורי:

זה לפי מדד ידוע בעת קרות הנזק.

מ' כהנא:

הסעיף הרביעי בשינויים הקטנים זה השינוי בפרמיה היחסית של סוגי מכוניות שונות. מצאנו שאפשר למשל להוזיל את דמי הביטוח לאופנועים עד 50 סמ"ק (טוסטוסים).

הצעה אחת היא להוזיל ביטוח לאופנוע עם סירה. כי היתה טענה שנשמעת הגיונית, שהתעריף לאופנועים מאוד גבוה, ואנשים בעלי אופנוע עם סירה הם לא סוג האנשים שעושים חראקות.

י' ארידור:

צריך להעלות את התעריף שלא יהיו "טוסטוסים".

מ' כהנא:

הנושא מתואם עם משרד התחבורה והמועצה למניעת תאונות דרכים.
הפרמיה היא גם פונקציה של מעורבות בתאונות וגם כמה עולה כל נזק.
לגבי המוניות, הסטטיסטיקה הראתה שאפשר להפחית פרמיה, ועשינו זאת.

לגבי טיוליות היתה טענה שמבוססת סטטיסטית ולוגית, שטיוליות הגיעו לתעריף גבוה יותר מאשר אוטובוסים והתקבלה הטענה, כפי שמוכח בנתונים, שאין לכך הצדקה. טיוליות הכוונה למשאיות שמותקנים בהן ספסלים דמויי אוטובוס, והשווינו אותם לאוטובוסים.

בענין רכב להשכרה, מצאנו שיש כאן תוספת נמוכה מדי, ביחוד כאשר משווים את הרכב המסחרי לפרטי. מתברר שיותר רכב מסחרי משמש להשכרה והשכרה זה שימוש לא אחראי במכונית, ולכן ראינו צורך להעלות את הפרמיה. כמו-כן הכנסנו תעריף לסוג רכז שכולל בעיקר טרנזיטים. אמרנו, אם מישהו עובד ברכב או מסיע בשכר, מן הדין שישלם תוספת. אם זו הסעה לא בשכר, אין תוספת לפרמיה. נניח אדם פרטי שיש לו טרנזיט ויש לו משפחה מרובת ילדים ומסיע אותה, אין לו תוספת. אבל אם עוסק בהסעה בשכר, צריך לשלם תוספת.

ג' שפט:

מה עם רכב פרטי שמשמש להובלה? אני רואה את זה אצלנו.

מ' כהנא:

אין דבר כזה. זה אסור.

היו"ר י' כהן:

כל השינויים הובאו בעקבות ועדת שטסל. חשבתי שמן הדין שנשמע את יושב-ראש הוועדה באיזו מידה נראה לו שהצו שמביא היום האוצר תואם את ההמלצות שלו או את המדיניות הכלכלית כפי שבאה לידי ביטוי בהמלצות ועדת שטסל.

ח' רמון:

אני רוצה להמשיך באותו קו. השבוע היה לנו שבוע עמוס בוועדת הכספים. העובדה שהנושא הזה על סדר היום הובאה לידיעתי רק אתמול. הדגשתי, לידיעתי, כחבר הוועדה, אני מניח שלכולם. זה לא היה בסדר היום שחולק לפני שבוע.

א' קרשנר:

זה חולק לפני שבוע. באותו יום רביעי חילקנו הודעה נוספת שבה אמרנו שהנושא הזה יהיה על סדר היום.

ח' רמון:

יכול להיות. בקיצור, אני לא מוכן. היו לנו ישיבות ארוכות מאוד בהרבה מאוד נושאים. אני זוכר לפחות בדיון הקודם שדנו בדו"ח שטסל, היו לי הערות ושאלות וביקשתי גם את מר כהנא שיבוא ורציתי לשאול אותו שאלות. אני צריך לרענן את זכרוני. אני רוצה לעבור על הפרוטוקול ועל דו"ח ועדת שטסל.

אני בהחלט שמח מקריאה ראשונה על המגמה שבאה לידי ביטוי בהצעת האוצר, ואני מאמין שאם נמשיך לטפל בנושא נהיה סוף סוף שבעי רצון, וזו התקדמות גדולה לעומת מה שהיה בדיונים לפני שנה וחצי.

אני מבקש שהדיון לא יסתיים היום, לא תהיה הצבעה, ונמשיך לפחות בעוד שבוע.

היו"ר י' כהן:

אנחנו נקיים היום את הדיון.

ח' רמון:

לא אמרתי לדחות אותו.

היו"ר י' כהן:

אם לא יסתיים הדיון ותרצה לעיין עיון נוסף, תוכל. אבל אנחנו רוצים להתקדם ואני מציע שנשמע, גם בשביל לרענן את זכרוני, את מר שטסל, ונראה באיזו מידה אנחנו יכולים להתקדם בנושא.

ד' דנינו:

אני מבקש להתייחס לרכב פרטי ביהודה, שומרון ועזה, שמסיע נוסעים.

ח' שטסל:

אני אסתפק בכך שאומר שלא בדקנו את התעריפים, אני מניח שצריך לסמוך על האוצר שעשה את החישוב, אבל קביעת תעריף קבוע על בסיס אקטוארי נתקבלה והובאה לאישור כאן.

הומלץ על ידינו שהתעריף יהיה קבוע וצמוד לערך קבוע, והנה יש הצעה להצמיד את זה למדד, אם כי בפיגור של שלושה חודשים.

היו"ר י' כהן:

הפיגור הוא לרעת תברות הביטוח?

ח' שטסל:

לאו דווקא.

י' דרורי:

השאלה אם יש תנודות. אם האינפלציה יציבה, אין בעיה. אם יש תנודות, לפעמים זה קצת גבוה ולפעמים זה קצת נמוך, בגלל התנודות.

ח' שטסל:

הואיל וזה ביטוח לטווח ארוך - הביטוח הזה הוא לא לשנה אחת, יש השפעות חשבונאיות של ביטוח שנה א' לעומת השנה החמישית או השישית. מה שמשלמים המבוטחים לאו דווקא מכסה את הביטוח של אותה שנה, לכן קשה לתת תשובה חדה לשאלה שלך. מכל הבחינות האלה המלצות הוועדה יושמו על ידי האוצר.

אשר להמלצות האחרות, אני מציע שמר דרורי יתייחס אליהן וימנה אחת לאחת מה מקובל על האוצר ומה לא מקובל.

רציתי לשאול את היועצת המשפטית - על פי הכתיבה הזאת, אם האינדקס יירד, הרי תעריף ביטוח חובה גם כן יירד?

י' דרורי:

בוודאי.

ח' שטסל:

אני לא בטוח שזה רצוי. להערכתי, זה צריך להיות הרזרבה שבה אתה צריך לשחק ולא להוריד.

ג' שפט:

אבל אין סיכוי שיירד בעשרות אחוזים, כך שהפער מינימלי.

י' דרורי:

למעשה המלצות ועדת שטסל מקובלות על משרד האוצר וגם על חברות הביטוח. ההמלצות של ועדת שטסל התחלקו לשלוש קבוצות: א. הנושא העיקרי - שיטת קביעת התעריף, וכאמור המליצו על שיטה אקטוארית במקום שיטה חשבונאית. פה אנחנו מציגים את הישום האמיתי והמעבר משיטה לשיטה, וזו התוצאה של הירידה הריאלית והמשך הצמדה שוטפת. כפי שאמרתי, יכול להיות שוועדת שטסל נתנה העדפה להצמדה לדולר, אבל אנחנו חייבנו הצמדה למדד.

ח' שטסל:

חשנו שזו דרך קלה יותר להתחשבות עם חברות הביטוח. אבל זה לא מנוגד למה שהמלצנו.

י' דרורי:

התחום השני של ההמלצות נוגע ליחסים ההדדיים בין "אבנר" לחברות הביטוח. פה יש שמונה המלצות שמפורטות בדו"ח, ומתייחסות למערכת ההתחשבות בין החברות, כי יש כל הזמן זרימת כספים. החברות גובות את הכספים ומעבירות חלק ל"אבנר", ומצד שני "אבנר" משלמת חלק. הוועדה הקודמת של שטסל, בשנת 1979, מצאה שהדבר נוצל לרעה. אחר-כך הדבר תוקן. פה מדובר על שיפור נוסף ומעבר להתחשבות על בסיס שבועי במקום חודשי בין חברות הביטוח ל"אבנר". כמובן, ככל שהמדיניות הכלכלית תצליח והאינפלציה נמוכה, המשקל של זה קטן.

יש פה מכלול נושאים של ביטוחי משנה, שזה נושא מאוד כבד. בשנים הראשונות היה ערבוב מסויים בין ביטוח משנה של "אבנר" ושל החברות. פה מוצע שהשיקולים של "אבנר" יהיו השיקולים של "אבנר", כאשר "אבנר" היא גוף גדול ויכולה לקחת על עצמה סיכון הרבה יותר גדול מאשר חברה בודדת. לכן הוצע של"אבנר" יהיו שיקולים משלה, וכל חברת

ביטוח תעשה את החישובים שלה לגבי ה-30% שלה. כי "אבנר" יכולה לקחת על עצמה
בביטוח משנה 200 או 300 אלף דולר ראשוניים על חשבונה. חברת ביטוח בודדה יכולה
לקחת רק 30%, אחרת זה יסכן את ההון שלה.

היו"ר י' כהן:

מי יפקח על חברת הביטוח שלא תיקח יותר מ-30% סיכון?

י' דרורי:

חוק הפיקוח. חוק הפיקוח שומר על כך שחברות לא יקחו על עצמן סיכונים שאינם
מתאימים לרזרבות ולהון שלהם.

היו"ר י' כהן:

אתם מציעים לקבוע את ביטוחי המשנה?

י' דרורי:

לא. לא בשלב הזה. קובעים רק דבר אחד, שלא יהיה מצב שהיה בעבר ששיקולים של
ביטוח משנה היו מעורבבים בין "אבנר" לחברות הביטוח.

ח' שטסל:

זאת היתה ההמלצה שלנו. חברה גדולה יכולה להרשות לעצמה לקחת סיכונים. חברה
קטנה שרוצה לכסות את עצמה בחלקים קטנים, תבטח את עצמה. חברת "אבנר" תשקול שיקול
מקצועי.

י' דרורי:

יש פה אפשרות, ואני חושב שהיא מופעלת היום, בסעיף ב', להתיר ל"אבנר" - - -

ע' אבל:

כל הסעיפים פרט לסעיף 7 יושמו

י' דרורי:

סעיף ב' אומר שמצד אחד תהיה הפרדה ומצד שני יכול להיות יתרון לגודל. אני
מבין שהשיטה הזו יושמה כבר בשנה הקודמת, ולמעשה "אבנר" נותנת שירותים לחברות
הקטנות בלי שלוקחת סיכונים.

ע' אבל:

אם כל חברה תלך לשוק הלונדוני לקבל ביטוח משנה על חלקה, זה בלתי אפשרי. לכן
"אבנר" ריכזה לגבי ה-30% את החברות שהיו צריכות את הכיסוי הזה, ופעלה למעשה
כסוכן. "אבנר" עשתה את השירות הזה לחברות האלה תמורת עמלה.

י' דרורי:

המלצה אחת של ועדת שטסל היתה ש"אבנר" לא תיתן אשראי למבוטחים, בייחוד כאשר
הלחץ בא ממבוטחים גדולים כמו "אגד", וגם לא לחברות הביטוח, אלא על בסיס מסחרי.
לפי מיטב ידיעתי זה יושם.

נדמה לי שמתוך סעיף 2 שמדבר על מערכת היחסים בין "אבנר" לחברות הביטוח, ואשר בו יש שמונה סעיפים, פרט לנושא של ההתחשבות השבועית שהוא בתהליך, כל השאר מתבצע.

א' גולץ:

כל השאר מתבצע. את הסעיף הזה קשה ליישם.

י' דרורי:

למען השלמות הייתי מציע שגם זה ייושם.

היו"ר י' כהן:

שמעתם את המשאלה של מר שטסל ושל הממונה על שוק ההון, ואני מצרף את המלצתי, שיבוצע הסעיף בהמלצת ועדת שטסל המדבר על ההתחשבות שבועית.

י' דרורי:

הפרק השלישי בהמלצות ועדת שטסל מדבר על מעורבות ציבורית בפעילות "אבנר".

מ' כהנא:

ענין האשראי כמעט חוסל לחלוטין. יש משהו בשוליים שנשאר מהעבר. לוקחים על זה ריבית עסקי. למשל, ארגון המוניות - בהמלצת הוועדה הזאת, כאשר ביטלנו את התשלום השני, טענו המוניות שקשה לשלם בבת-אחת תשלום כל כך גדול. אז נעשה אתם הסדר של אשראי. מעט אשראי נשאר והם משלמים ריבית מסחרית. עם "אגד" יש הסדר אחר. "אגד" טוען שתי טענות: הוא אומר שיש באפשרותו להגיש 1/12 מהצי כל חודש, ואז לא צריך אשראי. טענה שניה - הסובסידיה שהוא מקבל מהממשלה איננה מתקבלת בצורה חד-שנתית אלא פרוסה על פני השנה. לכן יש אתם הסדר והם משלמים ריבית. אין שום סובסידיה סמויה.

היו"ר י' כהן:

מה מונע מ"אגד" לחלק את הצי שלו?

מ' כהנא:

כיוון שזה יוצא מבחינה תחשיבית אותו הדבר, למה צריך להכריח אותו לבוא 12 פעמים בשנה? אבל אין כאן כל סובסידיה סמויה. זו הנקודה החשובה.

ח' שטסל:

הנושא הזה היה בפני הוועדה. המלצנו שיעבדו על בסיס מזומנים. גם אצל המוניות וגם אצל "אגד" זה תולדה מהעבר, ומן הראוי לחסל את זה.

מ' כהנא:

לעניות דעתי, כדאי להקשיב למה שאומרים האנשים שצריכים לשלם היום בבת-אחת פעם בשנה.

היו"ר י' כהן:

הם יכולים לעשות הסדרי אשראי עם הבנק, למה עם החברות? למה לא ללכת לקראת המגמה הזאת?

מ' כהנא:

אולי מנכ"ל "אבנר" יסביר את העניין, כי יש פה פרולמטיקה.

י' דרורי:

מאחר שאמרנו שההמלצות מקובלות עלינו, כולל ההמלצה הזאת, אם יש שאריות, נטפל בהן. יכול להיות שעם "אגד" אי אפשר לעשות את זה מהיום למחר, אבל נעשה את זה.

ע' אבל:

זה מקובל עלינו.

י' דרורי:

לגבי מעורבות ציבורית יש מספר המלצות. עד כה הנציגים שלנו היו מוזמנים כמשקיפים לישיבות הדירקטוריון של "אבנר", ולא היו מוזמנים לישיבות ועדות המשנה, כאשר עיקר העבודה נעשית שם. ההמלצה של ועדת שטסל היתה שהמשיקף שלנו יוזמן גם לוועדות המשנה.

המלצה עיקרית של הוועדה היתה למנות דירקטורים חיצוניים נוסף לדירקטורים היום שהם מנהלי חברות הביטוח. ההמלצה נתקבלה על ידי חברות הביטוח. אנחנו מדברים על שני דירקטורים נוסף ל-15, כאשר אחד מהם יהיה גם חבר בוועדות החשובות.

היו"ר י' כהן:

זאת אומרת שההמלצה של ועדת שטסל אמרה של-15 הדירקטורים יצטרפו שני נציגי ציבור חיצוניים, שאחד מהם חבר קבוע בוועדות החשובות?

י' דרורי:

בעיקר בוועד הפועל. אני מבין שחברות הביטוח טיפלו בחלק המשפטי.

היו"ר י' כהן:

מי ימנה את הנציגים החיצוניים?

י' דרורי:

אין כוונה להפוך את "אבנר" לחברה ממשלתית, אז אנחנו לא ממנים. בעלי המניות ממנים. נקבע שהדירקטוריון יציע לממונה על הביטוח רשימה של אנשי ציבור, אנחנו נאשר את הרשימה, והם יבחרו מתוכה.

היו"ר י' כהן:

זאת אומרת, הדירקטוריון יציע רשימת מועמדים, אתם תאשרו מי שנראה סביר מתוכם, והם יתמנו מתוך 22 המוצעים?

י' דרורי:

כן.

ע' אבל:

יש לנו הסכמה על פרופ' דן נוימן מאוניברסיטת תל-אביב.

י' דרורי:

השם הזה מקובל עלינו. הוא מתמחה בניהול סיכונים. אנחנו צריכים לסכם מתוך הרשימה על עוד שם אחד.

היו"ר י' כהן:

זאת אומרת, השינוי המשפטי נעשה אצלכם?

ע' אבל:

משרד עורכי הדין של פורת מטפל בזה, אבל יש בכל זאת תהליך משפטי. אחרי שנקבל את ההחלטות הפורמאליות, זה יהיה.

י' דרורי:

תוך חודש-חודשיים יושלם המינוי הזה. יש ציפיות מהדירקטור הזה שישים לב במיוחד למערכת היחסים ההדדיים בין "אבנר" לחברות הביטוח מבחינת אינטרס הציבור.

סעיף נוסף בהמלצות ועדת שטסל מדבר על הצורך להדק את מערכת היחסים בין "אבנר" לחברות הביטוח, כאשר כל שינוי בהסכמים יהיה מותנה באישור המפקח על הביטוח. מאחר שכל הסכם יש לו השלכות על המבוטחים, ההמלצה היא שאם רוצים לעשות שינוי בהסכם בתנאים הכספיים או בדברים כאלה, צריכים לקבל את אישורנו המוקדם. זה מקובל. לפי דעתי, הכול מקובל.

סעיף נוסף בהמלצות מדבר על בחינה כל שנה של מערכת החשבונות הפיננסיים. אני סבור שלאותו דירקטור חיצוני תהיה משמעות חשובה בנושא.

עד כאן המלצות ועדת שטסל, שכאמור, מקובלות, חלקן יושמו וחלקן ייושמו תוך זמן קצר. אני חושב שיש פה שיפור רב גם בקשר לשיטה המתודית של קביעת התעריף וגם בשיטת הפיקוח.

היו"ר י' כהן:

שמענו את מר שטסל ואת הממונה על הביטוח. אני חושב שראינו שיש התקדמות רבה לא רק בהמלצות אלא ביישומן הלכה למעשה.

ע' אבל:

המפקח אמר שהמלצות ועדת שטסל עוסקות בשלושה תחומים. הנושא הראשון הוא קביעה אקטוראית של בניית התעריפים, שזו קביעה מאוד נכונה כי מביאה בחשבון את התשלומים בפועל הנותנת את המשקל העיקרי לעומת המשקל של התביעות התלויות שזה משקל די קטן. ההצעה הזאת מבוססת על נסיון שנצבר מאז הפעלת החוק לפני עשר שנים. המלצה אחרת בתחום זה היא שצריך לבדוק את התעריף האקטוארי מדי שלוש-חמש שנים, ומדי שנה לבדוק את זרמי הכסף. אבל מה שאני חייב לציין הוא שוועדת שטסל אומרת מפורשות שזה התעריף שקיים היום - נכון שיש עודף מסויים של 5-6% - ומציינת שבעבר היו תעריפים נמוכים ולכן יש הפסד שנצבר, דבר שעומד להתחטל תוך כמה שנים.

המלצה מאוד חשובה של הוועדה היא שיש להצמיד את התעריף לערך הריאלי, והכוונה למדד. לא קיבלנו את המדד כבר שלושה חודשים בגלל החלטות ועדת הכספים. כלומר, יש לנו היום פיגור של 3 מדדים עם המדד שפורסם לאחרונה, ואם לא מקבלים היום החלטה, זה פיגור של 12-13%. מזה צריכים להפחית את ה-5.6%. לכן צריכים לקבל היום החלטה על המשך ההצמדה. אני חושב שהמדד האחרון שקיבלנו היה באוקטובר. במקום 27.5% העלינו ב-17.5%. היום יש לנו חוסר של 6%.

לכן הייתי מבקש, אפילו תחליטו לא לסיים את הדיון היום, לקבל החלטה על המשך ההצמדה. כי אחרת יש לנו בעיה רצינית. הפסד היום של 6% הוא הפסד משמעותי והדבר נוגד את החלטות ועדת שטסל.

ח' רמון:

אם נאשר ביום שני זה יהיה טוב?

ע' אבל:

זה יהיה מאוחר.

אני מדבר על המדד שלא קיבלנו שלושה חודשים. אנחנו מקבלים את ההמלצה של משרד האוצר להפחית מהמדד 5.6%. אם ירצו לתקן, אפשר לתקן בחודש הבא. אבל אחרי שהורדנו 20%, אי אפשר לעכב את ההחלטה.

לגבי מערכת היחסים בין "אבנר" לחברות הביטוח, פרט לסעיף ההתחשבות השבועית, כל הסעיפים הופעלו לפני מספר שנים. היום ההתחשבות היא על בסיס ריאלי. בפועל קיבלנו את כל הסעיפים האלה ומיישמים אותם, להערכתי, על הצד הטוב ביותר.

לגבי מעורבות הציבור - קיבלנו את המלצת הוועדה לגבי שני הנציגים. שם אחד המלצנו וקיבל אישור הממונה על הביטוח. זה יתרום בוודאי לפיקוח הציבורי.

נשמעה פעם טענה בוועדת הכספים שהרזרבות של "אבנר" לתביעות התלויות הן מוגזמות. אני חושב שפרופ' כהנא טוען שלמעשה היום "אבנר" מחזיקה רזרבות של כ-223 מיליון דולר במקום 237 מיליון דולר כפי שצריך להיות. זה מראה שלא הגזמנו בהערכות של התביעות התלויות בשנים הקודמות והרזרבות לא היו מוגזמות.

בסוף, הייתי מבקש שנקבל את האישור להמשך ההצמדה לתקופה ארוכה יותר או לצמיתות כדי שלא נצטרך לבוא כל שלושה חודשים לקבל אישור.

ב' גרוס:

אנחנו יצאנו מאיזו הצעה של קונסטנס ידוע, והוא, מה עלות החוק. החוק קבע אחריות מלאה לגבי הנזק, ובמקום לצפות לעתיד, הלכנו על פי השיטה שמתבססת על התיבות שהיו, על מספר התיקים שנסתיימו ומה העלות הכספית. הלכנו בשיטה שתמציא ל"אבנר" ולחברות הביטוח את הכסף הדרוש להם.

אני רוצה לומר ליושב-ראש ולחברי הוועדה, היתה לנו שאלה אם להרשות רווח ל"אבנר" ולחברות הביטוח. מצאנו לנכון לא להרשות להן רווח. עקרונית, חברות הביטוח פועלות על בסיס רווחי, ואם החלטנו להמליץ לא להרשות להן את הרווח הזה, חשבתי שחשוב שחברות הביטוח יידעו את זה.

התעוררה שאלה בוועדה האם החוק הזה איננו יקר מדי למדינת ישראל. כידוע לכם, אנגליה, שאני מכיר בה את תנאי הביטוח היטב, לא יכלה להרשות לעצמה את החוק הזה. אני חושב שבהיקפו הגדול של החוק והאחריות המוטלת שם, התעריף המומלץ על ידינו כאן הוא יחסית זול לסיכון. כי כל אדם יכול לתבוע, עם רשלנות ובלי רשלנות. אולי יש מקום לשים קצת יותר הגבלות על החוק הזה ולהעניש נוהגים. הייתי מציע שהוועדה הזו תחשוב על כך שאנחנו יכולים להקטין בסיכונים ולחייב בחלק מהמחירים את אותם נוהגים שגורמים לעלות הכללית.

ר' טייבר:

כאשר נתקבל החוק הזה, ועדת החוקה לא התייחסה לעלותו.

י' ארידור:

כאשר הצענו אז בוועדת החוקה שחלק החובה יעבור לביטוח הלאומי, חברות הביטוח התנגדו. מאז אינני חושב שמפסידים על ענין "אבנר".

ח' שטסל:

הביטוח הלאומי איננו מעוניין לקבל את זה.

י' ארידור:

גם אז הממשלה לא רצתה. אני רק מזכיר את זה כאשר באים בטענות על הפסדים. כאשר מסרבים להעביר את זה, אני מגיע למסקנה לוגית שלא מפסידים על זה. אני חושב שעל זה לא צריכים להפסיד ולא צריכים להרוויח.

ח' רמון:

כאשר הפסדי "אבנר" הגיעו לשיאים שאי אפשר לחיות אתם לפי דבריהם, אמרנו לפני שנה בוועדה, האם אתם מוכנים להעביר את זה לביטוח הלאומי, ולמרות שהתשובה הפורמאלית היתה שמסכימים, התשובה הלא-פורמאלית היתה אנחנו חושבים שזה לא בסדר. גם היום אני חושב שניתן וצריך להעביר את "אבנר" לביטוח הלאומי. ברגע שיש ביטוח שהוא ביטוח חובה, אז כמו שיש ביטוח קשישים וביטוח ילדים וביטוח אלמנות, ברגע שיחליטו על הקונצפציה, צריך להתאים את מה שיש בביטוח הלאומי לנושא הזה ואז אפשר לעשות את השינויים הדרושים, כי יש ענף כזה בביטוח הלאומי. אדם שנפגע בתאונת דרכים בדרך לעבודה, שייך לביטוח הלאומי.

לכן מכל בחינה שהיא צריך להעביר את נושא ביטוח החובה לביטוח הלאומי. אבל ידנו קצרה, אולי פעם נעשה זאת.

ס' אלחנני:

אני רוצה לחזק את דברי חבר-הכנסת רמון.

ר' טייבר:

התכוונתי לומר שהפונקציה של מידת הפיצויים שניתנת לנפגעים קובעת את המחיר. אם חושבים שזה יקר, צריכים לבדוק את הפיצויים. ככל שמגדילים את הפיצויים, מוכרחים להגדיל את הפרמיה.

היו"ר י' כהן:

חברים ביקשו שלא נצביע על כל הצו, אם כי יש שיפור והתקדמות ביישום כל המלצות הוועדה הציבורית שבראשה עמד מר שטסל. אנחנו מודים לו שוב על העבודה הרבה שהשקיעו הוא והצוות שלו, ומבחינת הוועדה זו הליכה לקראתנו.

י' צבן:

יש לי משאלה: האם יש באיגוד חברות הביטוח מחקר, מחשבה או תזכיר שלכם מה לעשות - כולל אם אתם מוכנים לגרום לענין - כדי ששיפורים מסויימים ימעיטו את תאונות הדרכים בארץ? היו למשל הצעות בענין המיסוי על רכב.

י' דרורי:

יש קרן.

י' צבן:

האם יש מסמך שבדק את האפשרות של השקעות בתחום זה, מה זה נותן, מה זה חוסך?

מ' כהנא:

מבחינת חלוקת העבודה ענף הביטוח היום מסתפק בהעברת 3% מהפרמיה למינהל הבטיחות במשרד התחבורה שהוא הגוף המתאם את המלחמה בתאונות הדרכים. מהפרמיה שאתם מאשרים היום 3%, שזה די הרבה כסף, מועברים לאותה קרן ומשמשים מקור מימון עיקרי של המלחמה בתאונות הדרכים. כך שאין טעם לעשות את העבודה בכפילות.

י' צבן:

ברור שהצינור צריך להיות זה. אבל האם יש התייחסות לנושא?

ע' אבל:

אנחנו לא שותפים לזה.

מ' כהנא:

יש לנו נציג בהנהלת הקרן.

ע' אבל:

אם נהיה שותפים, נוכל לעזור.

היו"ר י' כהן:

שמענו את הבקשה שלא יפסידו את החודש. אני נענה לבקשתו של חבר-הכנסת רמון שנקיים דיון נוסף, אבל כדי שחברות הביטוח לא ייכנסו להפסד, אני מציע שנאשר את ההצמדה לחודש.

י' דרורי:

עם ההורדה.

היו"ר י' כהן:

בוודאי.

ח' רמון:

אני רוצה להתנצל, אני פשוט לא מוכן היום לאישור.

היו"ר י' כהן:

אפשר לאשר את הצו לחודש.

ח' רמון:

אין לי התנגדות לאשר לחודש.

היו"ר י' כהן:

אני מעמיד להצבעה את אישור הצו לחודש, תוך הסמכה של מר דמביץ וגב' ר' רוקח ממשרד האוצר, לעשות את השינויים הטכניים המתחייבים מאישור הצו.

ה צ ב ע ה

הוחלט: לאשר את הצו לחודש ימים בתיקונים המחוייבים לפי הענין ולקיים דיון נוסף.

הצעה לסדר

י' צבן:

אדוני היושב-ראש, אתמול אחרי שהתפזרה ישיבת הוועדה התברר שיש פרשנויות שונות לגבי ההחלטה. זה לא מוסיף לכבודה של הוועדה. מה שהחלטנו שנוי בוויכוח.

היו"ר י' כהן:

לפי דעתי, זה לא מחייב, לפי דעתי לא כיושב-ראש, החלטנו לפי הצעת היושב-ראש את ההחלטה כדלקמן: שאנחנו מבטלים את כל זכויות היתר בתחום הבריאות לשרים, סגני שרים ושופטים. ההצעה הזאת, לדעתי, תפסה את כולם. הגבלנו אותה בשני תנאים: א. אמרנו שהיא תתפוס רק מ-1 באפריל 1986; ב. אישרנו הקמת ועדה שתשמע את השופטים והדיינים.

י' ארידור:

וכן את הוראות המעבר.

היו"ר י' כהן:

נכון. זה הפירוש שלי. זה לא פורמאלי.

י' ארידור:

אם מותחים ביקורת אחרי ההחלטה, זו ביקורת על הכנסת ולא על חברי הכנסת.

ח' רמון:

דיברתי על זה עם חבר-הכנסת שפירא ולדעתי לזה הוא התכוון. התכוונו שהטבות יהיו כמו לחברי הכנסת, כי אחרת משמע שאישרנו לעצמנו הטבות וביטלנו לאחרים. לכן, לפי דעתי, חבר-הכנסת שפירא צריך להגיד למה הוא התכוון. לא יהיה מנוס מלהביא את זה לדיון, כולל הגמלאים.

י' ז' אמיר:

בשום אופן. זה לא כולל גמלאים. תזרוק אנשים לרחוב.

א' דמביץ:

גמלאים הם כמו חברי הכנסת.

ח' רמון:

שלא יהיה מצב במדינת ישראל שאדם לא חייב להיות חבר בקופת חולים. זה היה הרעיון.

ג' גדות:

כולם הבינו כך.

ח' רמון:

בנושא חו"ל: אם הפרשנות כפי שאני אומר, אז ביטלנו את חו"ל מ-1 באפריל, כי לחברי הכנסת אין חו"ל.

י' צבן:

חלק מהעניין נובע מזה שזו לא החלטה כללית של הוועדה. הצעתי לקבל החלטה עקרונית מעין הצהרת כוונות. ההחלטות האלה מתייחסות לתקנות מסויימות, ואם לא מתקבלות בנוסח מסויים, זה לא שווה. לכן, ההחלטה צריכה להתקבל כאשר מתייחסת לתקנות מסויימות.

י' ארידור:

לדעתי, זה התקבל כך.

י' צבן:

אתמול במזנון שאלו עתונאים חברי כנסת על דבר שהחלטנו שעה קודם, והיו פרשנויות שונות.

היו"ר י' כהן:

אין ספק שהחלטתנו צריכה למצוא את ביטויה בניסוח.

י' צבן:

ביקשתי שנבטל את ענין הטיפול בחו"ל מ-1 בינואר.

ג' גדות:

אתה הצבעת בעד 1 בינואר ואנחנו הצבענו בעד 1 באפריל.

י' צבן:

הגשתי הצעה להחלטה ואני טוען שלא הצביעו עליה. חבר-הכנסת דנינו הציע שנחליט כמו שהחליטה ועדת הכנסת, שהיום משעים את כל העניין. זה נפל. ביקשתי להפריד את הנושא של חו"ל כי אמרתי שאין בעיה בחו"ל מ-1 באפריל, אלא יכול להיות שמישהו יאמר שאולי התחילו טיפולים בחו"ל.

ח' רמון:

ב-1 באפריל זה ייפסק.

י' צבן:

אני מבקש לכלול את הנושא בסדר היום.

ג' גדות:

מאחר שהצבענו על זה - זכותך לטעון שלא הצביעו - הכתובת לפני היא לא הפורום הזה אלא מר שפירא, היושב-ראש הקבוע שבין השאר היה יושב-ראש אותה הישיבה. תביא בפנינו את הנושא. אני מציע לך לרדת מהעניין כי ההסבר שנתן חבר-הכנסת רמון הוא הסבר פוליטי, חברי, ואתמול היתה לנו ישיבה נהדרת בהבנה של כולם וצריך לשמור על ההבנה הזאת ולא לחזור על העניין. אחרת ייצא שכולם צדיקים ואחד יותר, אבל כולם צדיקים וכולנו יודעים את הדברים.

ח' רמון:

חבר-הכנסת צבן, אתה הסברת לי שחברי הכנסת לא מקלבים טיפול רפואי בחו"ל.

י' צבן:

בפירוש. אם מישהו קיבל, ואני לא יודע על דבר כזה, זה בניגוד להוראות.

היו"ר י' כהן:

הנושא נגמר. אם תרצה, תוכל להעלות נושא חדש ביום שני, כאשר יהיה היושב-ראש. מחר אין ישיבה.

קביעת אזורים לענין התוספת לחוק לעידוד השקעות הון

היו"ר י' כהן:

נוסף אתמול סעיף לסדר היום ואני מבקש להביא אותו היום לאישור. מדובר על הארכת התוקף של קביעת אותם ערים שהיו באזור פיתוח א'. תוקף התקנות פג ב-31.3.84, ולפי חוק עידוד השקעות הון צריך להאריך אותן. זו אותה רשימה שהיתה.

י' ז' אמיר:

צפת ברשימה?

היו"ר י' כהן:

אינני יודע.

י' ז' אמיר:

אם צפת איננה ברשימה, אני מבקש להכניס אותה.

היו"ר י' כהן:

לישיבה הבאה תובא אינפורמציה בענין צפת.

ג' גדות:

אני מציע: א. לאשר את הבקשה; ב. להמליץ בפני הממשלה להביא בפנינו צירוף צפת לתקנות.

היו"ר י' כהן:

אני מעמיד את ההצעה להצבעה.

ה צ ב ע ה

הוחלט: 1. לאשר.
2. להמליץ על צירוף צפת לתקנות

ע' עלי:

אני מבקש לרשום שלא השתתפתי בהצבעה.

היו"ר י' כהן:

אני מודה לכם. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 10:30